

Activiteiten en publicaties rond 100 jaar kiesrecht (2016 – 2019)

De Onderzoeksschool Politieke Geschiedenis heeft een inventarisatie gemaakt van activiteiten die plaatsvinden rond de viering van honderd jaar kiesrecht. Het betreft met name activiteiten en publicaties met een wetenschappelijk karakter. We houden ons aanbevolen voor aanvullingen op het onderstaande overzicht.

13 april 2017

Landelijke coördinatie

1. Landelijke Stuurgroep 100 jaar Kiesrecht

De coördinatie van activiteiten rond 100 jaar Kiesrecht gebeurt door een landelijke Stuurgroep 100 jaar Kiesrecht. De leden van de stuurgroep zijn:

- Prof. dr. Douwe Jan Elzinga, voorzitter (Universiteit Groningen)
- Mr. Melle Bakker (Kiesraad)
- Mw. Gerda Bosdriesz, projectleider 100 jaar Kiesrecht (ProDemos)
- Eddy Habben Jansen (ProDemos)
- Drs. Martijn van Haften, projectleider 100 jaar Kiesrecht (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties)
- Prof. dr. Rudy Andeweg (Universiteit Leiden)
- Prof. dr. James Kennedy (Universiteit Utrecht)
- Prof. dr. Monique Leyenaar (Radboud Universiteit Nijmegen)

Nationale coördinator: Jan Willem Kooistra (*contact: janwillem.kooistra@minbzk.nl*)

2. Websites en social media:

- <https://100jaarkiesrecht.nl/>

Contact : a.dejong@prodemos.nl)

- Facebook: <https://www.facebook.com/100-jaar-Kiesrecht-1770658066583964/>
- Twitter: <https://twitter.com/kiesrecht100jr>

100 jaar vrouwenkiesrecht:

- <https://www.facebook.com/100jaarvrouwenkiesrecht/>

3. Begin en afsluiting landelijke herdenking

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en ProDemos: Startbijeenkomst viering 100 jaar kiesrecht

Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en ProDemos organiseren op dinsdag 12 december 2017 de officiële aftrap van de viering 100 jaar Kiesrecht. Deze bijeenkomst zal plaatsvinden in de Ridderzaal, Den Haag.

Contactpersoon: Jan Willem Kooistra (janwillem.kooistra@minbzk.nl)
<https://100jaarkiesrecht.nl/agenda/startbijeenkomst-100-jaar-kiesrecht/>

Symposium Rijksuniversiteit Groningen

In 2019 is het honderd jaar geleden dat het actief vrouwenkiesrecht werd ingevoerd. De Rijksuniversiteit Groningen zal in 2019 dit jubileum vieren met een symposium rond de datum dat het vrouwenkiesrecht werd ingevoerd, 10 juli. Meer informatie is hierover nog niet bekend.

Publicaties

Op verzoek van de Stuurgroep 100 Jaar algemeen kiesrecht is onderstaande inventarisatie van voorgenomen publicaties opgesteld.

Auteurs/initiatief	Werktitel	Onderwerpen	Datum van Uitgave
Prof. Dr. Monique Leyenaar en Prof. Dr. Rudy Andeweg	Algemeen kiesrecht en democratie (bundel)	1) Oorzaken invoering; 2) Gevolgen (participatie; politieke elites; partijen; beleid); 3) Vooruitzichten (verdere uitbreiding kiesrecht; uitbreiding soorten verkiezingen; stemplicht).	Begin december 2017
Prof. Dr. Gerhard Hoogers en Prof. Dr. Gerrit Voerman	100 jaar evenredige vertegenwoordiging (bundel)	De sterke en zwakke punten van evenredige vertegenwoordiging in kaart brengen door o.a. te vergelijken met gemengde stelsels.	
Fleur de Beaufort, Peter van den Berg, Ron de Jong, Henk van der Kolk, Dr. Patrick van Schie	Ontwikkeling actief kiesrecht 1795-heden (monografie)	Nationaliteit versus ingezetenschap; Wat is het doel van kiesrecht; Individueel en organisch kiesrecht; Fysieke manifestatie	December 2017

		van kiesrecht; Stemplicht; Stemgeheim.	
Ron de Jong, Dr. Harm Kaal, Dr. Gerrit Voerman	Geschiedenis verkiezingscampagnes 1900-heden (monografie); Nationaal.	Convergentie van campagnestijlen tussen en binnen partijen en tussen geografische regio's; verschuivende interactie tussen partijen, media en kiezers; rol die kiezers in de campagne spelen.	
Dr. P.G.C. van Schie, Fleur de Beaufort		Liberalen en het vrouwenkiesrecht	Nog onbekend
Sophie van Bijsterveld, Alexander van Kessel, e.a.		Studie vanuit het CDA; gericht op 100 jaar vrouwenkiesrecht	Najaar 2017
Jan Ramakers en Alexander van Kessel;		Ontstaansgeschiedenis van het (algemeen) kiesrecht in Nederland (artikel), voor een bundel	Nog onbekend
Vereniging voor Gendergeschiedenis / tijdschrift <i>Historica</i>		Themanumme Vrouwenkiesrecht en de koloniën	2018

Overige bijeenkomsten rondom 100 jaar algemeen kiesrecht

1. The State of the Art in the History of Politics

Op 30 november 2017 zal de Onderzoekschool Politieke Geschiedenis een avond rond 100 jaar kiesrecht organiseren in het kader van het internationale wetenschappelijke congres The State of the Art in the History of Politics. Locatie: Dudok, Den Haag.

Contactpersoon: Margit van der Steen (margit.van.der.steen@huygens.knaw.nl)

2. Grondwetfestival

In 2019 zal het festival in het teken staan van 100 jaar algemeen kiesrecht. ProDemos werkt voor het Grondwetfestival samen met het Montesquieu Instituut, de gemeente Den Haag, het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, het Nationaal Archief en de Universiteit Tilburg.

Contactpersoon: Gerda Bosdriesz (g.bosdriesz@prodemos.nl)

Vrouwenkiesrecht

1. Website

100 jaar vrouwenkiesrecht:

- <https://www.facebook.com/100jaarvrouwenkiesrecht/>

2. ProDemos en Atria: Handreiking 'Meer vrouwen in de gemeenteraad. Tips & tricks voor kandidatencommissies'

In samenwerking met Atria, het kennisinstituut voor emancipatie en vrouwengeschiedenis, organiseert ProDemos activiteiten die gericht zijn op verkrijgen van meer vrouwen in de gemeenteraad bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2018.

Om dit te bewerkstelligen hebben zij op 23 maart de handreiking 'Meer vrouwen in de gemeenteraad. Tips & tricks voor kandidatencommissies' gelanceerd.

Info:

https://www.atria.nl/sites/atria/files/atoms/files/2017_handreiking_vrouwen_in_de_raad_prodemos_atria.pdf

Contactpersonen: Gerda Bosdriesz (g.bosdriesz@prodemos.nl) en Juul Muller (j.muller@atria.nl).

3. Vrouwen Kiezen in Drenthe

Contactpersoon: Roelie Goettsch (roeliegoettsch@hotmail.com)

Op 8 maart 2017 begon in Emmen het project '100 jaar Vrouwen Kiezen in Drenthe'. De provincie Drenthe vraagt op deze manier aandacht voor een goede afspiegeling van onze samenleving in de Drentse politiek.

Websites en Social media:

- <https://www.provincie.drenthe.nl/diverse-onderdelen/losse-pagina'/100-jaar-vrouwen/>
<https://www.facebook.com/vrouwenkiezen/?fref=ts>
- https://twitter.com/search?q=%23100JVK&ref_src=twsrc%5Etfw&ref_url=https%3A%2F%2Fwww.provincie.drenthe.nl%2Fdiverse-onderdelen%2Flosse-pagina%27%2F100-jaar-vrouwen%2F

4. QuickScan Vrouwen Kiezen

Op 8 maart is de QuickScan Vrouwen Kiezen gepubliceerd. Hierin staan ervaringen, publicaties en cijfers over de stand van zaken met betrekking tot het aantal vrouwen in de politiek. Info:

<https://100jaarkiesrecht.nl/wp-content/uploads/QuickScan-Vrouwen-Kiezen.pdf>

5. Tentoonstelling Vrouwen met een Standpunt

In deze tentoonstelling staan vrouwen in de Nederlandse politiek, hun motivatie, karaktertrekken en uitstraling centraal. De expositie is tot 23 april te zien in Leiden. Na 23 april zal de tentoonstelling op andere (nog onbekende) plaatsen in het land te zien zijn.

Contactpersoon: Diklas Zohar (info@psefas.nl)

Informatie: <http://www.vrouwenmetstandpunt.nl/> of <https://www.facebook.com/psefasNL/>

6. TeldersStichting en het Liberaal Vrouwennetwerk

Op zaterdag 30 september 2017 organiseert de TeldersStichting in samenwerking met het Liberaal Vrouwennetwerk een bijeenkomst die in het teken staat van passief vrouwenkiesrecht.

Contactpersoon: Patrick van Schie (vanschie@teldersstichting.nl)

Informatie: <http://www.teldersstichting.nl/>

De viering van 100 jaar algemeen kiesrecht op gemeentelijk niveau

1. Radboud Universiteit Nijmegen: Projectcollege Burgerlijke gelijkheid! 100 jaar algemeen kiesrecht in Nederland op gemeentelijk niveau

In het kader van de geschiedenis-master Geschiedenis en actualiteit, van de Radboud Universiteit Nijmegen, wordt vanaf februari 2017 tot en met juni 2017 het projectcollege 'Burgerlijke gelijkheid! 100 jaar algemeen kiesrecht in Nederland op gemeentelijk niveau' gegeven, waarin het jubileum van de invoering van het algemeen kiesrecht centraal staat. In dit projectcollege werken masterstudenten aan een publieksgericht product, waarmee het jubileum op de kaart wordt gezet, voornamelijk op gemeentelijk niveau.

Begeleiders: Dr. Harm Kaal (h.kaal@let.ru.nl) en drs. Carla Hoetink (c.hoetink@let.ru.nl)

Informatie:

<http://www.ru.nl/opleidingen/master/geschiedenis-en-actualiteit/studieprogramma/projectcolleges/projectcollege-burgerlijke-gelijkheid/>

2. ProDemos: Tentoonstelling voor gemeenten met landelijke en lokale invulling

ProDemos wil gemeenten stimuleren eigen verhalen over kiesrecht te delen en biedt daarvoor de volgende ondersteuning:

- Een handleiding voor archiefonderzoek naar de invoering van het algemeen kiesrecht in gemeenten (door: Peter ten Have)
<https://www.prodemos.nl/wp-content/uploads/2016/10/Handleiding-archiefonderzoek-Peter-ten-Have.pdf>
- Een handleiding voor lokaal historisch onderzoek naar de invoering van het algemeen kiesrecht en de invloed van de invoering op het lokale bestuur (door: Jesper Geubels)
<https://www.prodemos.nl/wp-content/uploads/2016/10/Lokaal-onderzoek-100-jr-Kiesrecht-Jesper-Geubels.pdf>

Contactpersoon: Harm Ramkema (h.ramkema@prodemos.nl)

Informatie: <https://www.prodemos.nl/leer/onderzoek/100-jaar-kiesrecht/>

Lesmateriaal

1. ProDemos: Lesmateriaal over kiesrecht

ProDemos geeft regelmatig voor docenten maatschappijleer en burgerschap lesbrieven en onderwijskranten uit. In 2018 zal er materiaal over 100 jaar kiesrecht in deze lesbrieven komen.

Projectleider: Ernst Spek (e.spek@prodemos.nl)